

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

GK 81
7/11709

Sayı : B.02.0.004/00163

Konu :

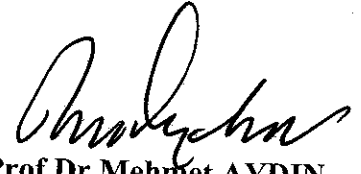
17 / 02 / 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi** : a) 18.01.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-18741 sayılı yazı.
b) 05.02.2010 tarih ve B.05.0.İLİ.0.02.01.00-303-2/802 sayılı yazı.
b) 16.02.2010 tarih ve B.02.1.KDT.0.76.00.01/090.04.33-178 sayılı yazı.

Bursa Milletvekili H.Hamit HOMRİŞ'in tarafından İçişleri Bakanı Prof. Dr. Beşir ATALAY'ın cevaplandırmasını istediği, İçişleri Bakanı Prof. Dr. Beşir ATALAY'ın da konusu nedeniyle Bakanlığımıza gönderdiği 7/11709 esas nolu yazılı soru önergesi ile ilgili olarak, Bakanlığım bağlı kuruluşu Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun ilgi (c) yazısı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr.Mehmet AYDIN
Devlet Bakanı

EK : İlgi (c) yazı ve eki.

DAĞITIM :

Gereği :

T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
Türk Dil Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.02.1.KDT.5.02.70.04-142/ 632
Konu: Soru Önergesi Hakkında

15 Subat 2010

YÜKSEK KURUM BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12.02.2010 tarihli ve B.02.1.KDT.0.76.00.01/090.04/28-164 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili sayın H. Hamit Homriş'in Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Daha önce, iş yeri adlarının Türkçe olması konusunda birkaç defa kanun teklifi hazırlanmış, gündeme getirilmiş, ancak bir sonuç alınamamıştı. Bu konuda bir kanunun çıkarılması, yürürlüğe konulması, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi dilimizin dolayısıyla kültürümüzün bugünü ve geleceği açısından son derece önemlidir.

İş yerlerinde yabancı kaynaklı adlar kullanma eğiliminin artması üzerine, bu sorunun çözümüne yardımcı olması düşüncesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde bulunan Mahalli İdareler Yasası'na bir madde eklenmesi Kurumumuz tarafından teklif edilmişti. 17 Ocak 2002 tarihinde teklifimiz Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bütün siyasi partilerin grup başkanlıklarına ve İçişleri Komisyonu üyelerinin tamamına gönderilmişti. Teklifte, iş yerlerinde Türkçe kökenli veya Türkçeleşmiş adlar kullanılması, bu konuda yerel yönetimlere yetki verilmesi, konulmak istenilen adın Türkçe olup olmadığı hususunda tereddüde düşüldüğünde Türk Dil Kurumundan görüş sorulması gibi hükümler yer almaktaydı. Ancak, İçişleri Komisyonunda iş yeri adları ile ilgili bu teklifimizin yasa maddesi olarak değil, hazırlanacak yönetmelikte bir madde olarak yer alması görüşü ağırlık kazanmış ve bu konuyla ilgili olarak bir sonuç alınamamıştır.

2005 yılında, Karaman Milletvekili sayın Mevlüt Akgün tarafından hazırlanan "Türkçenin Kullanılmasına ve Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Kanun Teklifi" Kurumumuz tarafından incelenmiştir.

2007 yılında, Karaman Milletvekili sayın Hasan Çalış ve Tokat Milletvekili sayın Reşat Doğru tarafından hazırlanan "İş Yerleri ve Ticari Kuruluşlarda Türkçe Adların Kullanılmasına Dair Kanun Teklifi" incelenmek üzere Kurumumuza gönderilmiş, tarafımızdan incelenmiş ve görüşlerimiz ilgili Kuruma iletilmiştir.

2009 yılında, Tokat Milletvekili sayın Dr. Reşat Doğru tarafından sayın Başbakanımıza tevcih edilen soru önergesi de Kurumumuzca değerlendirilmiştir.

Ayrıca 22. dönemde, Mecliste "Türkçedeki Bozulma ve Yabancılaşmanın Araştırılması, Türkçenin Korunması ve Etkin Kullanımı İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu" kurulmuştur. Bu Komisyonunda Kurumumuzu temsilen iki Uzman görevlendirilmiştir. Komisyon, Genel Kurul tarafından kendisine verilen üç aylık çalışma süresinden önce çalışmalarını bitirmiş ve araştırmayı tamamlamıştır. İş yeri adlarının Türkçe olması konusu da gündeme getirilmiş, ayrıntılı olarak ele alınmış, ilgili kurum ve kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Ancak seçim sürecine girilmesi dolayısıyla Komisyonun hazırladığı rapor TBMM Genel Kurulunda görüşülememiştir. Konunun önemi sebebiyle 23. dönemde Araştırma Komisyonu tekrar kurulmuştur. Komisyonun çalışmaları 23. dönemde "Türkçedeki Bozulma ve Yabancılaşmanın Araştırılması, Türkçenin Korunması ve Geliştirilmesi için Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi" adıyla devam etmiştir. Komisyon, raporunu hazırlayarak Meclis Başkanlığına sunmuş ve rapor TBMM Genel Kurulunda görüşülmüştür. Söz konusu raporda Türkçeyle ilgili genel bilgilerin yer aldığı bölümden sonra Türkçenin bugünkü durumu değerlendirilmiş, sorunlar ve bunların sebepleri

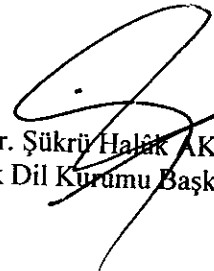

ayrı ayrı ele alınmıştır. Son bölümde ise çözüm önerileri sunulmuştur. Raporun "Çözüm Önerileri" bölümünde "Ticari Alan" ve "Belediyeler" başlıkları altında söz konusu duruma da değinilmiştir. Ayrıca raporun ekinde Türkçeyle ilgili mevzuat da bir arada verilmiştir. Burada da görüleceği üzere, hâlen yürürlükte olan kanunlarda, Türkçenin kullanılmasıyla ilgili maddeler bulunmasına rağmen uygulamadaki yetersizlik ve kurumlar arasındaki iletişim kopukluğu sebebiyle günümüzdeki dil yozlaşmasıyla karşı karşıyayız. Yapılacak yasal düzenlemeyle eksiklikler, aksaklıklar, sorunlar giderilebilir. Ancak bu sorunların giderilmesine yönelik yasal bir düzenleme henüz gerçekleştirilmemiştir.

Öte yandan Türk Dil Kurumu, belediyelerle iş birliği içinde çalışmalar yürütmektedir. Ticarethaneler ve benzer kuruluşların Türkçe isim kullanmaları; mahalle, meydan, cadde ve sokaklara da Türkçe isim verilmesi hususunda tavsiye kararları alan belediyelere Kurumumuz tarafından onurluk (plaket) verilmektedir. 19 Mayıs Belediyesi (Samsun), Akçay Belediyesi (Balıkesir), Aydın Belediyesi, Beykoz Belediyesi (İstanbul), Çanakkale Belediyesi, İkizdere Belediyesi (Rize), Karabük Belediyesi, Keçiören Belediyesi (Ankara), Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Yalova Belediyesi onurluk verilen belediyelerimizden bazılarıdır.

Türkçemize sahip, çıkılması konusunda yapılacak yasal düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilmesi esastır.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü Haluk AKALIN
Türk Dil Kurumu Başkanı

**TÜRKÇEDEKİ BOZULMA VE YABANCILAŞMANIN ARAŞTIRILMASI, TÜRKÇENİN
KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
RAPORU**

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4. TİCARİ ALAN

Türk ürünlerine yabancı adlar vermek yabancı bir kültüre hizmet etmektir. Ürün ve tabelaya yabancı bir ad verilmesi haksız rekabete de neden olmaktadır. Ürüne verilen yabancı ad, verildiği dilin ülkesindeki markaların reklamına da katkıda bulunmaktadır. Bu durum dünyada kaliteli Türk ürünlerinin bulunmadığı düşüncesinin oluşmasına sebep olmakta, böylece Türk markalarının dünyaya açılmasını engellemektedir. Bu nedenle:

1. İş yerlerine ve ürünlere ad verme konusunda kurallar getirilmelidir:

1.1. Alfabemizde bulunmayan harfler ve işaretler iş yeri adlarında da yer almamalıdır.

1.2. Türkçe yazım kurallarına aykırı yazılış biçimleriyle iş yeri, ürün, kurum, kuruluş adlarına izin verilmemeli, ilgili bakanlık ve kuruluşlar tarafından etkin önlemler alınmalıdır.

1.3. Caddelerde yabancı ülkede olduğumuz izlenimi uyandıran tabelaların kaldırılması için yabancı tabelalara yüksek vergi getirilmeli, Türkçe tabelalara ise kolaylıklar sağlanmalıdır. Yabancı tabela Türkçe tabelanın en fazla üçte biri boyutunda olmalıdır. Levha ve tabelalarda ikinci bir dilin kullanılması durumunda yabancı dilde olan bölüm Türkçe bölümünden önce ve onun üstünde olmamalıdır. Cadde ve sokaklarımızdaki yabancı isimli tabelaların kaldırılması belediyelerce temin edilmelidir.

1.4. İş yerlerinde Türkçe ad kullanma kararı alan belediyelerin ödüllendirilmesi şeklindeki uygulama yaygınlaştırılmalıdır.

1.5. Bir malın, ürünün ve hizmetin adında; markasında; sunuluş ve tanıtılmasında; kullanma tarifi veya kitapçığında; bununla ilgili fatura, makbuz ve diğer belgelerde Türkçe kullanılması zorunluluğu getirilmelidir. Ürünlere ad vermede Türk Dil Kurumu uzmanlarının yanında medya ve üreticilerin de yer aldığı bir komisyon kurulmalıdır. Ülkede satışı yapılan, isim hakkı alınmış yabancı mal, ürün ve hizmetler için ise ad ve markada Türkçe zorunluluğu aranmamalıdır.

1.6. İş yerlerinin, ticaret sicil belgesinde yazılı olan adıyla tabelasındaki adı aynı olmalıdır. Bu konuda gerekli mevzuat değişikliği yapılmalıdır.

2. Ticari ürünlerin ithalinde, yerli ürünlerin piyasaya sürülmesinde Türkçe kullanım kılavuzu şartı aranmalıdır. Kullanma kılavuzlarının anlaşılır bir Türkçe ile yazılması sağlanmalıdır.

3. Uluslararası pazarlarda bazı ürünlerin kullanım kılavuzlarında kullanıcısı çok olan milletlerin dillerine yer verildiği hâlde Türkçeye yer verilmemektedir. Kullanım kılavuzlarında Türkçe mutlaka yer almalıdır.

4. Özellikle TÜRK-TURK, TÜRKÇE-TURKCHE, DIGITURK, TURKCELL örneklerindeki gibi Türk adının İngilizceye göre yazılış önlenmelidir.

5. Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Memurluğu ile Ticaret Sicil Memurluğu yeni açılan yabancı isimli iş yerlerinin isimlerini tescil etmemeli, bunları Türkçe isimlere yönlendirmelidir.

22. BELEDİYELER

1. Mahalle, cadde, sokak, park, site ve binalara Türkçe ad verilmelidir.
2. İş yeri isimlerinin ve tabelalarının Türkçe olması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

3. Türkçenin güzel kullanımının sağlanması ve okuma alışkanlığının kazandırılması amacıyla belediyeler öncü çalışmalar yapmalı, bu konuda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına destek vermelidir. Belediyelerin çıkaracağı, kitap, kitapçık, gazete, mecmua, gibi yayınlarda, düzenlenen fuarlarda, dilin Türkçe olmasına dikkat etmelidir.

Belediyeler, büyüklüklerine göre Türk Dili ve Edebiyatından mezun birkaç kişiden oluşacak bir "TÜRK DİLİ İNCELEME KOMİSYONU, " birimi ya da kurulu adıyla bir birim oluşturmalı ve tabelalara yazılacak isimler burada kontrol edilmelidir.

23. YASAL DÜZENLEMELER

Sürekli gelişen ve değişen, dinamik bir yapıya sahip olan dil, elbette yasalarla, yasaklarla korunamaz. Ancak birtakım düzenlemeler olmadan da sağlıklı bir şekilde gelişmesi mümkün değildir. Bu nedenle acilen bazı yasal düzenlemelerin yapılması bir zorunluluktur. Sağlık, sanayi, ticaret, iş alanları ve yerel yönetimler başta olmak üzere çeşitli sahalarda hâlen yürürlükte olan kanun ve yönetmeliklerin Türkçe ile ilgili maddeleri uygulanmalıdır.

Anayasa, Anayasa hukukçuları ile Türk dilini çok iyi kullanan edebiyatçı ve dil bilimcilerinden kurulu bir Anayasa Komisyonunca yeniden hazırlanmalıdır. Millî bir dil politikasına Anayasa'nın dilinden başlanmalıdır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH
YÜKSEK KURUMU BAŞKANLIĞI
Yurt İçi ve Yurt Dışı İlişkiler Dairesi

ACELE

Sayı : B.02.1.KDT.0.76.00.01/090.04. -33-178
Konu : Soru Önergesi

ANKARA

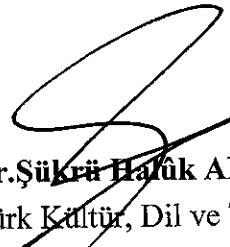
16 02 2010

DEVLET BAKANLIĞINA
(Sn.Prof.Dr.Mehmet AYDIN)

İlgi : 15.02.2010 tarih ve B.02.0.004/00129 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili H.Hamit HOMRİŞ' e ait soru önergesine ilişkin ilgi yazınız ve ekleri bağlı kuruluşumuz Türk Dil Kurumu Başkanlığına iletilmiş olup, anılan Başkanlığın cevap yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur..

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Prof.Dr.Şükrü Halûk AKALIN
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih
Yüksek Kurum Başkan V.

Ek: 4